Total number of printed pages : 7

18E LOPH

2018

LOGIC AND PHILOSOPHY

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. Answer the following as directed : 1×12=12

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰ দিয়া ঃ

(a) Which of the following statements is not correct ?

নিম্নলিখিত কোনটো উক্তি শুদ্ধ নহয়?

(i) Knowledge by internal perception is immediate knowledge.

অন্তৰ্প্ৰত্যক্ষৰ দ্বাৰা লাভ কৰা জ্ঞান হৈছে প্ৰত্যক্ষ জ্ঞান।

(ii) Knowledge by testimony is mediate knowledge.

শব্দৰ দ্বাৰা লাভ কৰা জ্ঞান হৈছে পৰোক্ষ জ্ঞান।

(iii) Knowledge by inference is not mediate knowledge.

অনুমানৰ দ্বাৰা লাভ কৰা জ্ঞান পৰোক্ষ জ্ঞান নহয়।

(iv) Knowledge by external perception is not mediate knowledge.

বাহ্যপ্ৰত্যক্ষৰ দ্বাৰা লাভ কৰা জ্ঞান পৰোক্ষ জ্ঞান নহয়।

(b) "Whatever is materially true, may not be formally true." — Is it correct?

"বস্তুগতভাবে সত্য হ'লে আকাৰগতভাবে সত্য নহ'বও পাৰে।" — এইটো শুদ্ধনে?

(c) Which of the following statements is correct?

নিম্নলিখিত কোনটো উক্তি শুদ্ধ?

(i) All terms are not words.

সকলো পদেই শব্দ নহয়।

(ii) All words are terms.

সকলো শব্দই পদ।

(iii) Some words are not terms.

কিছুমান শব্দ পদ নহয়।

(iv) No word is term.

কোনো শব্দই পদ নহয়।

(d) Is the copula a term in a logical proposition?

তৰ্কবিজ্ঞানসম্মত বচনত সংযোজকটো পদ হয় নে?

(e) Find out the correct answer :

শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা :

The quantitative/qualitative meaning of a term is its denotation.

কোনো এটা পদৰ পৰিমাণগত/গুণগত অৰ্থই হৈছে ইয়াৰ বাচ্যাৰ্থ।

(f) Which of the following propositions is an example of one-predicate general proposition?

নিম্নলিখিত বচনসমূহৰ ভিতৰত কোনটো এক-বিধেয়যুক্ত সাধাৰণ বচনৰ এটা উদাহৰণ?

(i) Lions exist.

সিংহ আছে।

(ii) Some philosophers are not politicians.

কিছুমান দাৰ্শনিক নহয় ৰাজনীতিবিদ।

(iii) Nothing is permanent.

কোনো বস্তু স্থায়ী নহয়।

(iv) No men are angels.

কোনো মানুহ দেৱদূত নহয়।

(g) "In inductive inference the conclusion necessarily follows from the premises." — Is it true?

"আগমনত আশ্ৰয়বাক্যৰ পৰা অনিবাৰ্যভাৱে সিদ্ধান্ত নিঃসৃত হয়।" — এইটো সত্য নে?

(h) What is the position of the middle term in the second figure of a syllogism?

ন্যায়ৰ দ্বিতীয় সংস্থানত হেতুপদৰ অৱস্থিতি কি?

(i) State *any one* utility of using symbols in logic.

তৰ্কবিজ্ঞানত প্ৰতীক ব্যৱহাৰৰ *যিকোনো এটা* উপযোগিতা উল্লেখ কৰা।

(j) How many simple propositions are there in the following compound proposition?

নিম্নলিখিত যৌগিক বচনটোত কেইটা সৰল বচন নিহিত হৈ আছে?

"It is not true that Hari plays football but Jadu plays cricket."

"এইটো সঁচা নহয় যে হৰিয়ে ফুটবল খেলে কিন্তু যদুৱে ক্ৰিকেট খেলে।"

(k) Which of the following groups of philosophers is a group of rationalists?

নিম্নলিখিত দাৰ্শনিক দলসমূহৰ ভিতৰত কোনটো বুদ্ধিবাদী দাৰ্শনিকৰ দল?

(i) Descartes, Hume, Spinoza

ডেকাৰ্ট, হিউম, স্পিনোজা

(ii) Plato, Spinoza, Leibniz

প্লেটো, স্পিনোজা, লাইবনিজ

(iii) Hume, Locke, Berkeley

হিউম, লক, বাৰ্কলি

(iv) Descartes, Spinoza, Locke

ডেকাৰ্ট, স্পিনোজা, লক

(l) Who is the founder of Vaisesika Philosophy ?

বৈশেষিক দৰ্শনৰ প্ৰৱৰ্তক কোন?

2. What is material truth ? Give example. 1+1=2

বস্তুগত সত্যতা মানে কি? উদাহৰণ দিয়া।

3. State *any two* points of difference between traditional logic and symbolic logic. 2

পৰম্পৰাগত তৰ্কবিজ্ঞান আৰু প্ৰতীকাত্মক তৰ্কবিজ্ঞানৰ মাজত থকা *যিকোনো দুটা* পাৰ্থক্য লিখা।

4. Define negative proposition with suitable example. 1+1=2

উপযুক্ত উদাহৰণৰ সহায়ত নঞৰ্থক বচনৰ সংজ্ঞা দিয়া।

5. What is meant by distribution of terms ? 2

পদৰ ব্যাপ্যতা বুলিলে কি বুজোৱা হয়?

6. Define subjectless proposition with suitable example. 1+1=2

উপযুক্ত উদাহৰণসহ উদ্দেশ্য পদবিহীন বচনৰ সংজ্ঞা দিয়া।

7. State *any two* distinctions between sentence and proposition. 2

বাক্য আৰু বচনৰ মাজত থকা *যিকোনো দুটা* পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা।

8. State *any two* points of difference between deductive and inductive inference. 2

নিগমন আৰু আগমনৰ মাজত থকা *যিকোনো দুটা* পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা।

9. Give the converse and obverse of the proposition — "No men are gods." 1+1=2

"কোনো মানুহ নহয় দেৱতা।" — এই বচনটোৰ সমবৰ্তিত বচন আৰু প্ৰতিবৰ্তিত বচন প্ৰদান কৰা।

10. State *any two* general rules of pure categorical syllogism. 2

অমিশ্ৰ নিৰপেক্ষ ন্যায়ৰ *যিকোনো দুটা* সাধাৰণ নিয়ম উল্লেখ কৰা।

11. State *any two* points of similarity between philosophy and science. 2

দৰ্শন আৰু বিজ্ঞানৰ মাজত থকা *যিকোনো দুটা* সাদৃশ্য উল্লেখ কৰা।

12. Analyse the etymological meaning of the word 'Metaphysics'. 2

'Metaphysics' শব্দটোৰ ব্যুৎপত্তিগত অৰ্থ বিশ্লেষণ কৰা।

13. Define Purvavat Inference with suitable example. 1+1=2

উপযুক্ত উদাহৰণসহ পূৰ্ববৎ অনুমানৰ সংজ্ঞা দিয়া।

14. Briefly explain the utility of logic. 4

তৰ্কবিজ্ঞানৰ উপযোগিতাৰ বিষয়ে চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

15. Reduce ***any four*** of the following sentences into proper logical form : 1×4=4

তলত দিয়া বাক্যসমূহৰ *যিকোনো চাৰিটাক* তৰ্কবিজ্ঞানসম্মত বচনলৈ ৰূপান্তৰ কৰা ঃ

(a) Almost all birds can fly.
প্ৰায় সকলো চৰাইয়ে উৰিব পাৰে।

(b) Every lion is carnivorous.
প্ৰত্যেক সিংহই মাংসাহাৰী।

(c) All swans are not white.
সকলো ৰাজহাঁহ বগা নহয়।

(d) Lions never drink coffee.
সিংহই কেতিয়াও কফি নাখায়।

(e) Learned are honoured everywhere.
বিদ্বান সৰ্বত্ৰ পূজিত।

16. Write a short note on four-fold classification of proposition. 4

বচনৰ চতুৰ্বৰ্গীয় বিভাজনৰ বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখা।

17. What is Obversion ? State *any three* rules of obversion. 1+3=

প্ৰতিবৰ্তন কি? প্ৰতিবৰ্তনৰ *যিকোনো তিনিটা* নিয়ম উল্লেখ কৰা।

18. Reduce **any one** of the following syllogistic arguments into logical form ar test its validity :

নিম্নলিখিত ন্যায় অনুমানসমূহৰ *যিকোনো এটাক* তৰ্কবিজ্ঞানসম্মত ৰূপত পৰিণত কৰি বৈধতা পৰীক্ষা কৰ

(a) All men are not industrious, he is industrious. Therefore, he is not ma

সকলো মানুহ পৰিশ্ৰমী নহয়, তেওঁ পৰিশ্ৰমী। গতিকে, তেওঁ মানুহ নহয়।

(b) My arm touches the table. The table touches the floor. Therefore, m arm touches the floor.

মোৰ হাতখনে মেজখন স্পৰ্শ কৰিছে। মেজখনে মজিয়া স্পৰ্শ কৰিছে। গতিকে, মোৰ হাতখনে মজি স্পৰ্শ কৰিছে।

19. What is symbolic logic ? What are the *three* general characteristics of symbol logic according to C.I. Lewis ? 1+3

প্ৰতীকাত্মক তৰ্কবিজ্ঞান কাক বোলে? C.I. Lewis-ৰ মতে প্ৰতীকাত্মক তৰ্কবিজ্ঞানৰ সাধাৰণ বৈশিষ্ট্য তি কি কি?

20. Write short note on **any one** of the following :

তলত দিয়াবোৰৰ *যিকোনো এটাৰ* বিষয়ে চমু টোকা লিখা :

(a) Logical constants

তৰ্কীয় অবিকাৰী

(b) Truth function

সত্য ফলন

21. Construct truth table for **any one** of the following propositional forms a determine whether it is tautology, contradictory or contingent :

তলত দিয়া বচনাকাৰ সমূহৰ পৰা *যিকোনো এটাৰ* সত্য তালিকা গঠন কৰা আৰু বচনাকাৰটো স্বতঃ স্বতঃমিথ্যা নে অনিৰ্দিষ্টমান বিশিষ্ট নিৰ্ণয় কৰা :

(a) $p \supset (p \vee q)$

(b) $(p \vee q).(\sim p . \sim q)$

(c) $(p.q) \supset p$

(d) $(p \supset q) \vee p$

22. Write a short note on the classification of Indian Philosophy. 4

ভাৰতীয় দৰ্শনৰ শ্ৰেণীবিভাগৰ বিষয়ে এটা চমু টোকা লিখা।

23. Briefly express *any four* points of difference between realism and idealism. 4

বাস্তৱবাদ আৰু ভাৱবাদৰ মাজত থকা *যিকোনো চাৰিটা* পাৰ্থক্য চমুকৈ প্ৰকাশ কৰা।

24. What do you mean by axiology ? Briefly discuss its relation to philosophy. 2+4=6

প্ৰমূল্যবিদ্যা বুলিলে কি বুজা? দৰ্শনৰ লগত ইয়াৰ সম্বন্ধ চমুকৈ আলোচনা কৰা।

Or / অথবা

Explain briefly *any three* points of difference between philosophy and science. 2×3=6

দৰ্শন আৰু বিজ্ঞানৰ মাজত থকা *যিকোনো তিনিটা* পাৰ্থক্য চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

25. Briefly discuss the nature of Indian Philosophy. 6

ভাৰতীয় দৰ্শনৰ স্বৰূপ বা প্ৰকৃতি সম্বন্ধে চমু আলোচনা আগবঢ়োৱা।

Or / অথবা

Briefly explain *any three* common characteristics of Indian Philosophy. 2×3=6

ভাৰতীয় দৰ্শনৰ *যিকোনো তিনিটা* সাধাৰণ বৈশিষ্ট্য চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

26. What is Rationalism ? Briefly express *four* points of criticism against rationalism. 2+4=6

বুদ্ধিবাদ মানে কি? বুদ্ধিবাদৰ বিৰুদ্ধে *চাৰিটা* সমালোচনা চমুকৈ প্ৰকাশ কৰা।

Or / অথবা

What is Empiricism ? Mention *four* characteristics of empiricism. 2+4=6

অভিজ্ঞতাবাদ কাক বোলে? অভিজ্ঞতাবাদৰ *চাৰিটা* বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

27. What is Realism ? Mention *four* characteristics of Realism. 2+4=6

বাস্তৱবাদ কাক বোলে ? বাস্তৱবাদৰ *চাৰিটা* বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

Or / অথবা

What is Idealism ? Mention *four* characteristics of Idealism. 2+4=6

ভাববাদ কাক বোলে ? ভাববাদৰ *চাৰিটা* বৈশিষ্ট্যৰ উল্লেখ কৰা।

——×——